

Ceny chytrých mobilů padají

Jak si vybrat mezi mobilními telefony a na co si dát pozor

Slovanská epopej na Pražském hradě? Spíš ne

UŽ DOVĚ NOVINY

Firmám skončí pocit beztrestnosti

Projednáváný vládní návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob navozuje situaci, která se bude patrně již od prvního ledna 2012 týkat i všech obchodních společností. Blížící se změna neznamená beztrestnost fyzických osob – mohou být souzeny s osobou právnickou společně.

Česká republika je povinna zákon přijmout na základě mezinárodních závazků. Nepřijetí je například překážkou ratifikace zásadní Protikorupční úmluvy OSN z roku 2003. Ta má 152 smluvních stran a není ratifikována již pouze ze strany několika málo států – mezi nimi i České republiky.

(Ne)hledá se viník

Dosud se lidé zodpovědní za rozhodovací procesy „uvnitř právnické osoby“ mohli spoléhat na určitou anonymitu. Postih konkrétního pachatele nemusel být vůbec možný anebo ani dostatečný k tomu, aby zabránil další trestné činnosti. Nový zákon by měl tyto nedostatky překonat.

Právnickou osobu bude možné uznat vinnou z více než sedmdesáti trestných činů. Škála trestů zahrnuje i peněžitý trest s denní sazbou až dva miliony korun, propadnutí majetku a „trest smrti“, tj. zrušení. Rizika postihu budou vyžadovat zvýšenou osobní odpovědnost za rozhodování a schopnost odhadovat jeho dopady. Nelze vyloučit ani nutnost nového pohledu na obchodní partnery.

Trestný čin lze podle návrhu právnické osobě připisovat, pokud k němu vedlo jednání jejích statutárních orgánů, osob vykonávajících řídicí nebo kontrolní činnost, nebo lidí s rozhodujícím vlivem. Stejně tomu však bude i v případě zaměstnance, pokud uvedené orgány nebo osoby neprovedly nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků trestného činu. Trestný čin může být právnické osobě přičten dokonce i v případě, když se nezjistí konkrétní fyzický pachatel. Obhajoba bude spočívat ve zpochybnění viny pachatele, a pokud pachatel zjištěn nebude, ve zpochybnění existence, charakteru a následků skutku.

Prevence, prevence, prevence

Obhajoba může spočívat také v existenci preventivních postupů způsobilých páčání trestné činnosti zabránit a v námitce, že například obchodní společnost neměla reálnou možnost protiprávnímu jednání zamezit, neztotožňuje se s ním, nebyla jím způsobena škoda a ona sama jím nezískala žádný prospěch. Přiměřená preventivní opatření mohou spočívat v rovině personální politiky, zejména při obsazování klíčových pozic. Pojmy jako kontrola a etika již nebudou moci být formalitou.

Nový zákon přinese nová rizika. Pro jejich zvládnutí bude důležitá jeho transparentní podoba a to, aby byl praxí pochopen, akceptován a jednotně aplikován. S jeho přijetím dojde k masivnímu rozšíření kompetencí orgánů činných v trestním řízení do obchodní sféry. Právě zde však už nyní dochází k problémům, k názorovým rozporům a k dlouhodobým průtahům.

Minimálně zpočátku je třeba předpokládat absenci jednotící soudní judikatury a může docházet k excesům v rozhodování. Nebezpečí spočívá ve zneužívání zákona například v rámci konkurenčního boje.

Smysluplné podobě zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim by určitě měla odpovídat erudovaná a zodpovědná práce policistů a státních zástupců. Pak bude možné očekávat skutečný tlak na zvýšení úrovně firemní kultury, prevenci určitých segmentů kriminality a tím vším celkovou postupnou „kultivaci“ tuzemského podnikatelského prostředí. Je však třeba současně počítat s tím, že tento proces určitě nebude bezbolestný.

JAN VIDRNA

Advokátní kancelář
Dáňa, Pergl a partneři

Právnickou osobu
bude možné
uznat vinnou
z více než
sedmdesáti
trestných činů

”